

۱۹۲۶

ایکینجی جلد

تورکیات مجموعہ سی

استانبول دارالفنون تورکیات استیتوسی طرفندہ نشر ابیدلیر

مدیر:

کرم سبلی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنون شدہ «تورک ادبیاتی تاریخی» مدرسی

استانبول - دولت مطبعہ سی

۱۹۲۸

« آیدین اوغوللری » تاریخنه عائد

یوقاریده « آناطولی بکلکلی تاریخنه عائد نوطلر » ده « آیدین اوغوللری » حقنده ویردیکمز معلوماتک بعض نقطه لرینی، اخیراً المزه بکن بعض یکی منبعلره استناداً تصحیح ایتک ایسته یوز. بو منبعلر، آناطولی کتابه لرینی جمع ونشر خصوصنده مهم خدمتی سبق ایدن « قره سی تاریخنه سی » و « کتابلر » مؤلفی « اسماعیل حق » بکک بزه اچاره لطفنده بولوندیغی بعض کتابه لرله، معارف وکالتی طرفندن تاریخی تدقیقاتده بولونمق اوزره پارسه کونده ریلن « مکرمین خلیل » بکک پارس ملی کتبخانه سنده بولوب مستنسخ رنسخه سنی معارف وکالتی کتبخانه سنده کونده ردیک « دستورنامه » آدلی اثردر [ancien fond turc, N250]. تورک تاریخ انجمنی نشریاتی میاننده « مکرمین خلیل » بک طرفندن قریباً باصدیر یلاجق اولان بومنظوم تاریخ، فاتح دوری شاعرلرندن « انوری » طرفندن « وزیر اعظم محمود پاشا » نامنه یازیش اولوب اوچ قسمه ویکرمی ایکی بابه آیریلشدرکه، بوقسملردن ایکنجیسی « آیدین اوغوللری » نه وبالخاصه « اومور » بکک مشهور غزالینه تخصیص ایدیلشدر. اثرک عثمانلیره عائد اولان اوچنجی قسمی ده اسکیلیکی اعتباریله شبهه سز شایان اهمیت اولقله برابر، مقصدمز « دستورنامه » دن بحث ایتک دکل ساده جه « آیدین اوغوللری » حقنده یکی معلومات ویرمک اولدیغی ایچون، اوخصوصده ایضاحاته کیریشه جک دکلز.

آیدین اوغوللرینک مبادیسی وبالخاصه « اومور » بکک مختلف غزالی حقنده « دستورنامه » نک ویردیک اولدقجه مفصل ایضاحاته، شیمدی به قدار، الده کی تاریخی منبعلر مزک هیچ برنده تصادف ایدیلهدیک جهته، بو غزالر حقنده بعض قرون وسطا خریستیان وقایعنامه لرینک ویردیک پراکنده معلوماتی قونترول ایتک وتما ملامق امکانسزدی. « اومور » بکک شهادتنه قدر آیدین اوغوللرینک اولدقجه منتظم و مفصل بروقایعنامه سی ماهیتنده اولان بوقیمتلی اثر سایه سنده، آناطولی بکلکلی تاریخنک مهم بر قسمی دها تنور ایتش اولیور. فاتح دوری شاعرلرندن اولوب اولجه پادشاه آدینه « تفرج نامه » آدلی - غالباً « تواریخ انبیا » به عائد - بر اثر وجوده کتیرمش اولان « انوری » نک، آیدین اوغوللری وقایعنی ساده جه « اومور » ک شهادتنه قدر یازمش

اولماسی و بوبکلیکه عائد مؤخر وقایعدن هیچ بحث ایتمه‌سی، بنجه، یالکز بر صورتله تأویل و ایضاح اولونه بیلیر: «انوری» نك اننه مطلقاً «اومور» ك شهادته قدر آیدین اوغوللری و قایغی حاوی اسکی برو قایغنامه کیمش، و اووده بو اثرده کی معلوماتدن استفاده ایدهر ك «دستور نامه» نك او قسمنی وجوده کتیر مشدر. اساساً «غازی اومور بك» منقبه لرینك آناتولی و روم ایلی تورک لری آراسنده عصر لرجه اونو تولمادینی، صوکر، آیدین اوغوللری ساحه سنده دم فکر و صنعت حیاتنك و تورك ادبیاتنك، داها میلادی اون دردنچی عصر اورته لرندن اول، اولدجه قوتلی بر انکشافه مظهر اولدینی دوشونولنجه، بونقطه نظر بوسبوتون قوت قازانیر. فی الحقیقه، بوقسمك بر قاچ یرنده، بوتاریخی روایتلرک اسکی بر یازیلی منبعدن آلدینی مصرح اولدینی کی، بر یرده ده روایتنك آدی «خواجه سلمان» اولارق بالخاصه تصریح ایدیلکده در. بو «خواجه سلمان»، صانیرم که، ینه بو اثرده «اومور» ك باشلیجه غزرا آر قاداشلارندن و حتی اونك امریله ابتدا بر قاذیرغه ویدی قایق یاپدیرمق صورتیله بو امارتک بحری قوتی ایلك تأسیس ایدین آدم اولق اوزره کوسترینان «خواجه سلمان» دن باشقا بری دکلدز. آ کلاشیلور که، «اومور» ك وفاتندن صوکر، یا بالذات «خواجه سلمان»، یا خود، شفاهاً اونك ویردیکی معلوماته استناد ایدین دیگر بر مؤلف، بوتون اوغزالری قید و ثبت ایتمش، و ایشته بوسورتله میدان حیقان و قایغنامه مؤخر آ «انوری» یه باشلیجه منبع اولمشدر.

ایشته «دستور نامه»، داها میلادی اون دردنچی عصر اورته سنده، یازیلش وقایعه بالذات شاهد اولش بر آدامک اثری اولق اعتباریله فوق العاده مهم و اعتماد شایان بر «ایلك منبع» ك روایاتی بزه نقل ایتمکده در. بونده کی معلوماتک کتابه لرله و خریستیان منبع لرله مکملاً تطابق، وثوق و اهمیتنی بوسبوتون تأیید ایدیور. بوراده «دستور نامه» نك «اومور» ك مختلف غزالری حقنده ویردیکی مفصل معلوماتی تماماً نقل ایدهر ک دکلز؛ یالکز، بوبکلیک مبادیسی، اصول اداره سی، خاندان اعضاسی، امراسی حقنده کی ایضاحاتی خلاصه ایتمک ایستیورز.

«دستور نامه» یه کوره، امارتک مؤسسسی «آیدین اوغلی محمد بك» ك «عثمان، قارامان، حسن، حمزه» آدی درت قارده شی داها وارمش. اک بویوک لری «محمد بك»، اک کوچوک لری دم «حمزه بك» ایتمش. «دستور نامه» ده کی «کرمیان ایلندن ایدوب فتح باب» کرمیان طوتار دی آکارکاب طرزنده کی افاده، بنم فکر مه کوره، محمد بکک، اوزمان چوق قوتلی بر امارت اولان «کرمیان اوغوللری» امراسندن اولدیغنه صریح بر اشارتدر. اساساً «کرمیان امارتی» حقنده کی

معلوماً مزو «افلاکی» نکر واتی، یوقاریکی ییتی آنجا ق بوشکاده ایضاح ایده بیلمه مزه مساعدره. «برکی» شهری، اوصیرالرده «ساسابک» آدلی برغازی آره تابعدی؛ او، دایها اولجه آیدین ایلمه کلش و «برکی» یی فتح ایتمشدی. بونکله «آیدین اوغلو محمد بک» آراسنده مناسبات دوستانه واردی. «محمد بک» ابتداء بیکه اونک مظاهریله، «آیائلوغ» ی وجواری خریستیانلردن آلپور. محمد بکک متمادی موفقیاتی خریستیانلری یحضور ایتدیکی کی غالباً «ساسابک» کده رقابت وحسدینی جلب ایدیور؛ بوک قارشی فرنگلردن، روملردن، خلاصه مختلف خریستیان ملتاردن مرکب بر قوت، بحر آکلهرک محمد بکه هجوم ایتدیکی کی، «ساسابک» ده اونلره مشترکاً اوکا قارشی محاصره ده بولونیور. «محمد بک»، قارده شاریله برابر مهاجملری مغلوب ایدیور، «ساسابک» حرب میداننده مقتول دوشیور. محمد بکک بر آراق قونیه بکه کلهرک سلجوقی حکمداری «علاءالدین» ه مراجعتله بواج بکلکنی کندیسنه تفویض ایتدیردیکی «دستور نامه» ده مقیدایسه ده، زمانی مبهم راقیلمشدر. «محمد بک» هر حالده بوغالیبتدن سوکرا «برکی» یی ضبط ایتش اولمالیدر. محمد بکک بوزمانه قدر هیچ چوجوغی اولماشدی؛ بوندن سوکرا صیراسیله بش چوجوغی اولیور: خضر بک، اومور بک، ابراهیم بک، سلیمان بک، عیسی بک. ایکنجی اوغلی اولان اومور بکک (۷۰۹) ده طوغدینی «دستور نامه» ده مقیداولماسنه نظر آ، «برکی» فتحک ۷۰۷ ده اولدینی حقنده آشاغیده ذکر ایده جکمز کتابه نکه معلوماتی ده تأیید ایتش اولیور. «اومور» اون سکر یاشنه کلدیکی زمان یعنی (۷۲۷) ده باباسی «ازمیر» ک اداره سنی اوکا ویریور؛ اک بو بوک اوغلی اولان «خضر بک» ه «آیائلوغ» و «سلطان حصار» ک اداره سنی، ابراهیم بکه «بودمیا» یی، سلیمان بکه «تیره» یی ویریور؛ اک کوچوک اوغلی «عیسی بک» ده کندیسيله برابر «برکی» ده قالیور. «دستور نامه» آرق بوندن سوکرا منحصر آ «اومور» ک غزالرندن بحث ایتکده در.

«اومور» ابتدا «ازمیر» ه کلدیکی زمان یاننده کی باشلیجه امرا شونلردی: «دندار بک»، لالاسی احد صوباشی، پیشرو بک، اوغلو یوسف بک، الیاس بک، خواجه سلمان، بونلردن «یوسف بک» وزیر، «احد صوباشی» کوچوک وزیر واز میر صوباشیسی ایدی. «ازمیر» ده اوزمان ایکی قلعه واردی. بریمی محمد بکک و قتیله ضبط ایتش اولدینی قلعه، دیکری ده حالا فرنگلرک النده بولونان دکر کنارنده کی قلعه. «اومور بک» ایلک ایش اولارق معینده کی بیک کیشیلک قوتله فرنگلر قلعه سینه هجوم ایدیور؛ وایکی بمحق سنه لک بر حرب نتیجه سنده قوماندان «مسه مرتی» قلعه یی «اومور» ه تسلیمه مجبور اولارق «ساقز» ه کیدیور.

«دستورنامه»، بوندن صوگرا، «اومور» ك ۷۴۸ ده وفاتنه قدر یاپمش اولدیغی یکریمی آلتی غزادن صیراسیله بحث ایتمکده در. «آطه لر»، «روم ایلی»، «یه»، «افلاق»، «واقع اولان سفرلر» و «اومور» ك «بیزانس» ایله مناسباتی حقنده بوراده پك مهم تفصیلات واردر. آیریجه، بوجری سفرلر ك برقمینده «اوموربك» له برابر صاروخان اوغوللرینك، منتشا اوغوللرینك، «دمورخان» ك بولوندیغی ده کوروپورز؛ بوراده اسمی کچن «صاروخان اوغلی سلیمان بك» ك آدی، بزم منبعلریمزده ذکر ایدیله مشدر. [خلیل ادھم بكك «دول اسلامیه» سنه مراجعت].

منتشا اوغوللردن «اورخان»، «اومورك» قاردهشی سلیمانك قاین پدری اولان «اورخان» در؛ «دمورخان» ایسه، قره سی بکی «دمورخان» در. «دستورنامه»، «اومور» ك حرب قوتلرینك تدریجاً ناصل چوغالادیغی ده پك ایی آ کلا تمقده در: ابتدا برقادیرغه ویدی قایبقدن عبارت پك کوچوك برقیلوا یله غزایه باشلایان «اومور»، «ساقیز» سفرنده یکریمی سکنز کیدن - ویدی قادیرغه، اون درت قایق، ویدی «اغربار» دن - مرکب برقیلویه مالیکدر. بوسفرده قاردهشی «خضر بك» ده اوکا یکریمی ایکی کیدن مرکب بریاردیمچی قوت کونده ریپور. صوگرا کی سفرلرده «اومور» ك فیلسونی تدریجاً تزاید ایتمش، باباسنك وفاتندن اولکی صوك سفرنده ۱۷۰ کی یه، حتی وفاتندن صوگرا کی ایلك سفرده ده ۲۷۶ کی یه بالغ اولمش کوروپورزكه، آرزمانده چوق بویوك برانكشافدر. «چکرة، اوق، تفك» کی اودورك باشلیجه حرب وسائطیله مجهز اولان بویكیده «چیپوق بورکلی» «عزب» لردن باشقا، معاون اخراج قوتی اولق اوزره دیگر «غازیلر» ده موجوددی. «اومور» اکثر یاقوتی ایکی یه آیره رق برقمینی «احد سو باشی» نك امرینه وریپور، برقمینه ده بالذات کندیسسی قوماندا ایدیوردی. «اومور» ك کیمسنده «یشیل سانجاق» واردی که، بو، تخمینمه کوره «غازیلک» علامتی اولاجقدیر؛ «اومور» ك دیگر کیلر نده ناصل بایراق اولدیغی بیلیمورز. اونك عسکرلری «اومورجه اوغلانلری» نامیله افتخار ایدیورلردی.

«اومور» ك باباسیله وقاردهشلیله مناسباتی حقنده «دستورنامه» نك ویردیکی معلومات، یالکیز آیدین اوغوللرینك دکل سائر بالعموم آناطولی بکملرینك ده اصول اداره سنی آ کلامق ایچون فوق العاده مهمدر. بو معلوماتدن آ کلا دیغمز کوره امارتک ریشی یعنی اصل حکمدار «محمد بك» در؛ حتی بلنکه بوسیدله کندیسنه «دستورنامه» ده «اولوبك» نامی ویریلدیکنی و بعضاً اونامله ذکر ایدیلدیکنی ده کور مکده یز. امارتک مختلف ساحلر نده محمد بکك اوغوللری اداره باشنده بولونیور؛ یالکیز بونلر كك کوچوک اولان «عیسی بك» باباسنك یاننده قالمشدر. «اومور» ك باباسیله مناسباتی ده پك صمیمی و حرمتکارانه در؛ مع مافیله «صاروخان، منتشا، قره سی»

او غولار بيله مشتركا ايلك دفعه «كايي بولي» سفرينه كیده چكى زمان، باباسنك «اومور»ى بوندن منع ايتمك ايسته ديكنى، فقط موفى اولاماديقى ييلوروز. مع مافيه «اومور»، بوسفردن «ازمير» عودتده. دوغرو «بركى» به باباسنك يانه قوشوب ديزلرني اوپمك صورتيه اطاعت و مربوطيتني تأييد ايتمش. باباسنك بويوك التفاته مظهر اولمشدر. اساساً بويوك قاردهشى «خضر بك» له مناسبلىرى پك دوستانه اولديغى كچى، ديكر قاردهشى «ابراهيم بك» ده اكرتيله «اومور» له برلكده اولارق سفرلره اشتراك ايدييوردي. مع مافيه عائله آراسنده «اومور» ك موقى، بازلاق مظفريتيله متناسب اولارق، متاديا آرتيوردي. «مديچا» سفرندن بويوك غنائمله عودتده، باباسى، «خضر» و «عيسى» بكلر له برلكده بالذات ازمير كلوب «اومور»ى استقبال ايدييور؛ صوكر اهب رابر «بركى» به كيدييورلر. بونى تعقيب ايدهن بسفردده ده بوحال تكرار ايدييور. نهايت «بركى» ده باباسيله رابر آوده بولوندى قلى صبراده «محمد بك» صوبه دوشوب خسته لانيور، اوليور؛ نغشى «بركى» به نقل ايدييورلر. بوتون عائله اركاني «بركى» ده طوپلانوب يدي كون ماتم ايدييورلر، حتى ماتم علامتى اولارق صاحب رنجي كسيورلر. اصولاً تحت امارته اوغوللر ك بويوكي اولان خضر بك كچه سى ايجاب ايتديكي حالده، محمد بك هنوز حياتده اولان اوچ قاردهشى «حمزه، عثمان، حسن» بكار وبالذات «خضر بك»، «اومور» ك تحت كچه سنى التزام ايدييورلر؛ «اومور بك»، اصولاً حكومت باشنه كچه سى ايجاب ايدهن بويوك قارده شنه قارشى بونى قبول ايتمك ايسته ميورسده، اصرارلر قارشيسنده «بركى» ده تحت كچرك اوچ كون اوتورييور؛ واورادن تكرار «ازمير» كايور. بوتفصيلات، آيدن اوغوللر نده وراثت اصولنك ماهيتنى واونلر ك اصول اداره لرني آكلاتيور. خاندان مجلسنه بويوك عجب لرك و خضر بك ك اشتراك ايتديكي حالده، ديكر قارده شلر ك بولونمايه سى ده شايان دقتدر. برده «دستور نامه» ده اومور بلكه باباسنك وقارده شلرينك مختلف ملاقاتلرى آريجه حكايه ايديلدېكي ائشاده، بوقارده شار آراسنده «سليمان» ن آدى هيچ كچميور. «ابن بطوطه» نك، «سليمان» نك، قاين پدرى «منشا اوغلى اورخان بك» نردينه فرار ايدهنك بوسيله باباسنك اغبرارنجى جلب ايتديكي حقنده كى افاده سى ده بو صورتله تأيد ايتمكده در. «دستور نامه» ده «سليمان» ك آدينه، يالكر صليبيونك «ازمير» ه هجوملرندن اول، «اومور» ك «روم ايلي» به واقع اولان سفر نردن برندن عودتده تصادف ايدييوروز: آ كلاشيلان، باباسنك وفاتندن صوكر، «سليمان» قارده شلر بيله مناسبات دوستانه ده بولونمش، وقارده شلرى «خضر بك»، بهادر بك، عيسى بك «ايله برلكده «ازمير» ه اومور ك استقبالنه كلبشدر. بوراده ذكر ايديلن «بهادر بك» ك «ابراهيم بك» ك لقي اولديغى آ كلاشيليور. «اومور»، باباسنك وفاتندن صوكر

بوتون آیدین بکلیکنک امیری اولدیغی حالده، اهل صلیبک از میره هجوم ایچون بویوک حاضر لقلاری
خبر آلماسنه حتی امر اسندن بعضیلرینک اصرارینه رغماً، قارده شلرندن یاردیم ایسته مکله زوم
کورمه مشدی. «دستور نامه»، اومور بکک ۷۴۸ ده شهیداً وفاتی تثبیت ایتک صورتیله ده،
شیمدی یه قدر دوام ایدن اسکی بریا کلیشی ده تصحیح ایتمش اولیور. ایشته، «اومور» بکک
غزواتی تفصیلاتندن صرف نظر، «دستور نامه» نک «آیدین اوغوللاری» تاریخنه عائد ویردیکی
یکی معلومات، همان همان بوندن عبارتدر. بومعلوماتک «افلاکی» نک افاده لریله تماماً تطابق،
«مناقب العارفين» ک اهمیت عظیمه تاریخیه منی یکیدن تأیید ایتمش اولیور.

شیمدی «آیدین اوغوللاری» نه عائد «برکی» کتابه لرندن الله ایدیه یلیدی کمز معلوماته کله م.
اولا شونی سویله یلم که، بو کتابه لر، «دستور نامه» نک ایضاحاتیه تماماً تطابق ایتمکده،
وبویله جه، کرک «افلاکی» ایله کرک کتابه لرله تأیید ایدن «دستور نامه» نک وثوق تاریخیسی
داها ای آکلا شیلمه قددردر. موضوع بحثمز اولان کتابه لر، «برکی» ده کی «اولو جامع»
ده در. جامعک او چ قاپیسی وارددر. بری تر به قسمی حولیسنه دیکر لری خارجه آچیلیر.
مدرسه حولیسی اولان قسمنده کی اصل بویوک قاپیسنک اوزرنده کی ایکی سطرلق کتابه شودر:

- ۱ — بسم الله الرحمن الرحيم فتح هذه البلدة بنصر الله بتأييد مولانا الامير الكبير الغازي
- ۲ — فی سبیل الله تعالی محمد ابه ایبه فی تاریخ سنه سبع و سبعمایه و بنی هذه الجامع فی سنه
اشی عشر و سبعمایه

بو کتابه، محمد بکک «برکی» بی - ساسا بکک قتلندن سوکرا - ۷۰۷ ده فتح ایتدیکنی
و جامعی ۷۱۲ ده یاپدی ردیفی کویسته ریور. جامعک ایچنده اونیش قدر مرمر ستون اولوب
خارج چاتیسی بیشیک اورتوسی شکنده در. منبر و پنجره قاپاقلری آبانوز اوزرینه فوق العاده
صنعتکارانه اویمادز. جامعک مرمر چرچیوه لی قاپیسی اطرافنده ثلث خطله آیه الکرسی
محکو کدر. جامعک شرق طرفنده کی قاپیسنک اوزرنده ده شو بر سطرلق کتابه وارددر:

- ۱ — امر بهمة الجامع المبارك الخبالب العالي الامير الكبير العالم العادل
ابوالخير مبارک الدرة والديه محمد ابه ایبه اعز الله انصاره فی سنه ثانی عشر و سبعمایه

جامعك ايچ حويليسنك ياننده اطراف چر چيوه سی مرمی کازیکر بر تره واردر که قاپسنگ اوزرنده ثلث خطله شوایکی سطرلق کتابه موجوددر :

- ۱ — بنیت هذه التربة الامير الكبير العالم العادل المجاهد الميرابط ابو الخيرات السلطان الفزاة
- ۲ — مبارز الدولة زالبه محمد ابنه ابي به نور الله مضجعه ثاني جمادى الاولى لسنة اربع وثلثمائة وستمائة
بو تره کتابه سی ، بزه «آیدین اوغلو محمد بك» ك (۷۳۴) ده وفات ایندیکنی آکلاتمق اعتباریله پک مهمدر. «احمد توحید» بك، «محمد» بكه حائ کتابه لری دائما باباسی «آیدین بك» اسناد ایندیکندن بو (۷۳۴ ایکی جمادی الاولى) تاریخی آیدین بكك وفات سنه سی اولارق کوسترمش و «خلیل ادهم بك» ده اوکا اتباع ایتمشدر که، بزده «آناطولی بکلیکری تاریخی حائ نوطلر» ده عین خطایه دوشمشدك. احمد توحید بك، «ابن بطوطه» نك «برکی» ده محمد بکله ملاقاتك هر حالده ۷۳۴ دن اول اولدیغنی نظراعتبار آلمش اولسه یدی، بوسنه یی «آیدین» بكك وفات سنه سی اولارق قبول ایده مزدی ؛ چونکه بوتقدیرده، «برکی» تختنده محمد بكك بولونماسی ایجاب ایده ردی. ایشه بومهم کتابه سایه سنده محمد بكك وفات تاریخی ده آرتق قطعیتله آکلاشیلور .

تره نك ایچنده درت قبر واردر. بو قبرلرک آباق طاشلرنده یازی اولمایوب یالکز باش طاشلرنده شوتاریخسز کتابه لره تصادف ایدیلر:

ایکینجی قبرده :

برنجی قبرده :

هذه روضة

هذه روضة حضرت

حضرت سهرادر بك ابنه محمد بك

عبسی بك ابنه محمد بك

طاب رها

المرحوم انه المفقور طاب رها

دردنجی قبرده :

اوچنجی قبرده :

هذه روضة

هذه روضة

حضرت غازی امور بك ابنه محمد بك

حضرت محمد بك ابنه ابي به

طاب رها

ابتدا «اولیاچلی» نك اولدقچه خطالی برصورتده قیدایتدیکی بوجامع، تره و کتابه لر [اولیا چلی، سلیم آغا کتبخانه سی، نومرو ۴۶۲، ص ۴۴] دن «احمد توحید بك» بحث ایتمشه ده

[تاریخ انجمنی مجموعه سی، ۱۳۲۷، ص ۶۲۱]، «منجم باشی» نك افاده سنه اویدور مق ایچون بونلری یا کیش برشکده ایضاح و تصحیح قالدیشمشدر. حالبو که بو کتابلر، «دستورنامه» نك و «افلاکی» نك روایتلری ایله تماماً تطابق ایتمکده در. بوراده محمد بکک اوغوللارندن یالکیز «خضر» بکله «سلیمان» بکک قبرلری یوقدر؛ ایکنجی قبرده کی «بهادر بک»، «شبهه سز»، «دستورنامه» ده بعضاً «بهادر بک» دییده ذکر ایدیلن «ابراهیم بک» در.

«عیسی» بکک او مور بکک اوغلی دکل، «خلیل ادهم» بکک قبول ایتدیکی وجهله قارده شی اولدیغنی، کرك بو قبرطاشی، کرك «دستورنامه» صراحة کوستردیکی کی، «آیائلوغ» ده کی «عیسی بک» جامعی. نك کتابه سی ده بونی تأیید ایتمکده در. بو کون مع الاسف اوزری کوچش وایکی طوغله منار مسندن یالکیز غرب جهه سنده کی یاری یاریه و جامع قسمنده کی اون قبه دن آنجا ق اورتده کی ایکسی قالا بیلمش اولان بو بنا، ۵۷ مترو طول و ۵۱ مترو عرضنده بر ساحه اوزرینه - «دیانا» معبدینک انقاضندن استفاده ایدیلک صورتیه - بنا ایدیشدر. حولینک شرق، غرب و شمال جهه لرنده اولق اوزره اوچ قایسی واردرکه، غرب جهه سنده کی قاپی بک مصنعدر. ثلث خطله گرفت اولارق یازیلش بولونان بو کتابه، جامعک ۷۷۶ ده یاپیلدیغنی کوسترمکده در [«عزیز» بکک «آیائلوغ رهبری» نام اثرندن، از میر، ۱۹۲۷، ص ۳۶ - ۳۷].

بسم الله الرحمن الرحيم امیرانشاه هذا الجامع المبارك السلطان
الاعظم مالك رقاب الامم (فضله آئیندیرقندنه اوقونامبور
.....) المسلمین مبارزالدیه عیسی به محمد به ایدیه
خلد الله ملکه علی به الله مشقی و کتبه فی
تاسع شهر شعبان مسرل سنه سنه و سبعین و سبعین

«حاجی پاشا» ده عیسی بک نامنه ۷۸۲ سنه سنده آیائلوغده یازدیغنی «شفاء الاسقام» مقدمه سنده:
«جناب السلطان العالم القامل البازل العادل حامی قواعد العدل والانصاف ماحی رسوم الجور
والاعتساف مطهر البلاد عن درن الفساد مظهر آیات الرحمة والرفقة للعباد
ظل الله على الخلاق اجمعين خليفة رسول الله في المؤمنين عز الاسلام في المسلمين فيخر الدنيا والدين
عیسی بن محمد بن آیدین» دییه رك، اونك محمد بکک طورونی دکل اوغلی اولدیغنی دوغرو اولارق

کوسترمشیدر . محمد بکک کتابه سنده و « افلاکی » ده محمد بکک ویریلن « مبارزالدین » لقبه « عیسی بک » کتابه سنده ده تصادفایدیلکسی، آیریجه شایان دقتدر .
 بوکوچوک مقاله مزه نهایت ویرمه دن اول، ینه « آناطولی بکلکاری تاریخچه هاند نوطر » ده [صحیفه ۶ ، ۱ نومرولو نوطه] یامش اولدیغمز دیگر برخطانی ده تصحیح ایده لم : آیدین اوغوللارینک مبادیده « کرمانلیر » له اولان مناسبتنی نظر اعتباره آلارق، کرمان اوغلی ایکنجی یعقوب بویوک باباسی اولان « اومور بک » ک بزم « غازی اومور بک » اولماسی احتمالی ایلری سورمشدک . حالبوکه « اسماعیل حق » بکک بزه تودیع لطفنده بولوندیغی « آفیون قره حصار » قضا سنده « چاووش چشمه سی » طاشنده کی برکتابه، بومسئله یی تنویر ایده بیله جک ماهیته در .
 کتابه عیناً شویله در :

۱ — عمر هغه القله المبارکه صر سها الله تعالی بامر الامیر الاجل
 الکبیر سلطان الکرمیانه یهدی اعظم عظم الله قدره وهو ... (اکسک)

۲ — الامیر اعظم والی الا اعظم حسام الدینیا والیر یعقوب ابنه امور
 احوال الله بقاه فی بوم الامیر من جمادی الاولی سنه خمس و عشرين و سبعمائه معماره

بوکتابه دن آ کلاشیلور که کرمان سلطانک امریله ۷۲۵ ده قلعه تعمیر ایتدیره « حسام الدینیا والیدین یعقوب ابن امور » کرمان سلطانی « یعقوب ثانی » نک دایسیدر . کرمان امارتنک بویوک امراسندن اولماسی ایجاب ایده ن « اومور بک » ک قیزی کرمان امیری « سلیمان شاه » تزوج ایتش واوندن « یعقوب ثانی » طوغمشدر . بوقیزک قارده شی اولان « یعقوب ابن امور » ده دها ۷۲۵ ده کرمان امارتنک باشلیجه امراسندن معدوددی . حالبوکه بوتاریخده بزم « غازی اومور بک » آنجاق اون آلتی باشنده بولونیوردی . هر حاله بواسکی « اومور بک » کرمان امارتنک اسکی وبویوک امیرلرندن اولمالیدر . « آیدین اوغوللاری » تاریخی — بالخاصه اونک چوق قارا کلقلش مبادیسنی — اسکيسنه نظر آ صریح ومثبت صورتده میدانه چیقاره بیله جک اولان بوايضاحاته نظر آ بوخاندانک سلسله سنی بوجه آتی تصحیح ایده بیلیرز . ایلریده میدانه چیقاجق یکی وثیقه لر و بالخاصه آیدین حوالیسنده یکی بولونه جق کتابه لر سایه سنده ، آناطولی تاریخنک بو مهم صفحه سی بر قاتداها تنور ایده بیله جکدر .

کریمیلی زاده محمد فؤاد

آبدیه بك

